

Projekt

Druk nr 406

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W DĄBROWIE GÓRNICZEJ**

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie: przyjęcia Programu „Dąbrowski Senior 2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 40) na wniosek Prezydenta Miasta

Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej uchwala

§ 1. Przyjąć Program „Dąbrowski Senior 2030” w brzmieniu stanowiącym Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Dąbrowa Górnicza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Dąbrowie
Górniczej

Agnieszka Pasternak

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej
z dnia ..... 2023 r.

DĄBROWSKI SENIOR 2030

DĄBROWA GÓRNICZA 2023

**DĄBROWA
GÓRNICZA**
dla aktywnych

Program „Dąbrowski Senior 2030” wpisuje się w Strategię Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2030. Niniejszy dokument zawiera diagnozę stanu otoczenia, wizję, cele i kierunki działań oraz wskaźniki. Dokument został opracowany w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez dąbrowskie seniorki i seniorów, podmioty publiczne działające na rzecz osób starszych oraz organizacje pozarządowe i grupy nieformalne prowadzące działania na rzecz srebrnego pokolenia. Program powstał w sposób umożliwiający w/w grupom osób i podmiotów realny wpływ na jego kształt. Przyjęta przy jego opracowaniu metodologia zawierała nie tylko serię spotkań warsztatowych (podczas których uczestniczki i uczestnicy pracowali nad mapą myśli seniora w roku 2030, określali zasoby i deficyty podmiotów działających na rzecz najstarszych mieszkańców miasta, definiowali wyzwania rozwojowe oraz najważniejsze przedsięwzięcia), lecz także analizę danych zastanych, pogłębioną diagnozę w zakresie oczekiwań co do zmian w polityce senioralnej w mieście oraz konsultacje z przedstawicielami ciał opiniująco-doradczych funkcjonujących w Dąbrowie Górniczej, organizacjami społecznymi i wreszcie – mieszkańcami i mieszkankami.

Program jest drogowskazem po działaniach, które miasto i jego partnerzy planują wdrożyć bądź udoskonalić do roku 2030, mówi o wyzwaniach i szansach, jakie stoją przed naszą społecznością oraz oczekiwaniach i zagrożeniach, które mogą w sposób istotny wpłynąć na życie najstarszych mieszkańców. Co ważne – dokument nie ma wyłącznie charakteru strategicznego, lecz także wymiar praktyczny. W interdyscyplinarny sposób kreuje rzeczywistość.

Wprowadzenie

W Polsce nie mamy jednoznacznej definicji określenia „senior”. Dla jednych instytucji to osoby, które ukończyły 50 lat, dla innych pokolenie 60+, a dla jeszcze innych to ludzie po 70 lub 75 roku życia. Dodatkową sprawą jest to, jakie skojarzenia budzi – w narracji to słowo jest często używane jako synonim osób niedołączonych, z chorobami, wymagających opieki i w podeszłym wieku. Brak jednoznacznej definicji osoby starszej sprawia, że mówiąc senior każdy ma „z tyłu głowy” co innego – wybiera dowolne znaczenie i dowolne cechy charakteryzujące daną osobę.

W Dąbrowie Górniczej – podobnie jak w miastach ościennych – widoczne są niekorzystne trendy społeczno – demograficzne. Zmniejszającej się liczbie ludności towarzyszy proces starzenia się społeczeństwa. Zgodnie z przyjętymi założeniami polityki rozwoju w mieście zauważa się, że większość seniorów w nadchodzących latach będzie w wieku 60-69 lat. Prawdopodobnie będą oni jeszcze aktywni zawodowo. 80% seniorek i seniorów mieszka w dzielnicach: Reden, Gołonóg Południowy, Mydlice, Gołonóg Północny, Ząbkowice, Zielona-Pogoria oraz Strzemieszyce Wielkie. W kolejnych latach liczba osób w wieku senioralnym będzie nadal rosła, a liczba osób w wieku produkcyjnym będzie malała. Przy stosunkowo umiarkowanych dochodach seniorów i znacznym obciążeniu sektora zdrowia, koniecznym staje się, aby osoby starsze były zdrowe, aktywne i zaradne. Zdrowy senior to taki, który uczestniczy w życiu społecznym, spotyka się z innymi, uczestniczy w życiu kulturalno-obywatelskim, uprawia sport według własnych możliwości oraz ma dostęp do usług prozdrowotnych i programów profilaktycznych.

Jednym z głównych wyzwań, z jakimi boryka się Dąbrowa Górnicza jest obserwowany od 10 lat rosnący udział osób starszych w populacji miasta ogółem. W 2012 roku stanowili oni 18,5% wszystkich mieszkańców, natomiast w 2021 roku było to już 27,5%. Dane demograficzne wskazują, że liczba osób starszych w społeczeństwie wzrasta z roku na rok. Jest to skutek wydłużania się ludzkiego życia, postępu cywilizacji i poprawy jakości życia. Niepokój budzi nie sam fakt wzrostu ilościowej starszej populacji, co wzrost jego udziału w strukturze ludności, powodowany spadkiem udziału najmłodszych grup wiekowych w strukturze

demograficznej. Odsetek osób starszych w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wzrósł z poziomu 14,3% w 2012 roku do poziomu 23,1 w 2021 roku. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2012 roku wynosił 19,6 %, zaś w 2021 roku wyniósł już 36,3%. Drugą cechą charakterystyczną jest feminizacja starzenia się. Jak pokazują dane GUS, wśród populacji osób w starszym wieku większość stanowią kobiety (59%) – na 100 mężczyzn przypada ich 141 (dla całej ludności Polski wskaźnik feminizacji wynosi 107). Zgodnie z prognozami proces ten będzie się nasilał aż do 2030 r. Rosnący wraz z wiekiem udział kobiet w populacji jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn i zróżnicowania parametrów trwania życia – kobiety osiągające wiek 60 lat mają przed sobą o ponad 5 lat więcej dalszego trwania życia niż mężczyźni. Przewaga liczebna kobiet wzrasta wraz z przechodzeniem do kolejnych grup podeszłego wieku, np. w grupie wieku 60–64 lata kobiety stanowią ponad 53% zbiorowości i współczynnik feminizacji wynosi 114, a wśród osób co najmniej 85-letnich już 72% to kobiety i na 100 mężczyzn przypada ich 263.

Na przestrzeni kolejnych lat można spodziewać się dalszego wzrostu współczynnika zależności osób starszych (ang. old age dependency ratio – to wskaźnik pokazujący liczbę osób w wieku emerytalnym w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym). Według prognoz demograficznych co trzeci mieszkaniec naszego miasta w roku 2030 będzie miał 60 lat bądź więcej.

Wizja

Dąbrowa Górnicza w 2030 r. jest wspólnotą, w której wartościami są otwartość, włączenie społeczne, równość oraz dbałość o innych. Miastem, w którym każda osoba ma możliwość uczestniczenia w życiu społecznym. Dąbrowianie i dąbrowianki, bez względu na wiek, stworzone mają warunki bytowe, mieszkaniowe oraz związane z uczestnictwem w kulturze, sporcie i branżach czasu wolnego na poziomie miast – liderów Metropolii GZM, do których Dąbrowa Górnicza jest zaliczana.

Dąbrowa Górnicza sprostała wymaganiom związanym z zachodzącymi w Polsce zmianami demograficznymi i stworzyła kompleksowy system oparty na dostępnych, zróżnicowanych usługach, dostosowany do potrzeb i możliwości osób starszych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom dąbrowskich senierek i seniorów miasto dba o stworzenie warunków do aktywnego starzenia się społeczeństwa, umożliwiających wydłużenie okresu samodzielności osób starszych i prowadzenie działań o charakterze międzypokoleniowym. Dąbrowa Górnicza jest miastem, które sukcesywnie poprawia wizerunek osoby starszej oraz dba o zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat starości i skutkach zmiany proporcji między generacjami. W naszym mieście realizujemy spójną politykę społeczną wobec osób starszych, w którą zaangażowane są zarówno instytucje publiczne, jak i wykorzystywany jest zasób organizacyjny, kompetencyjny oraz samopomocowy organizacji społecznych. Sprawnie funkcjonuje sieć klubów wolontariusza oraz klubów seniora, które wraz z organizacjami pozarządowymi tworzą system wymiany usług sąsiedzkich i samopomocy.

Głos seniorów jest nie tylko słyszany, lecz także uwzględniany w każdym z obszarów zarządzania miastem. Funkcjonująca od 2014 r. Rada Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza współtworzy programy i wyznacza priorytetowe działania w zakresie: poprawy dostępności architektonicznej, cyfrowej i organizacyjnej, rozwoju różnorodnych form opieki dziennej dla osób starszych, dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych oraz dostępu do oferty instytucji publicznych i podmiotów społecznych.

Dąbrowa Górnicza jest miastem, w którym senior jest nie tylko zdrowy i zaopiekowany, lecz także aktywny i zaangażowany – na każdym kroku stwarzane są bowiem możliwości włączenia go w życie społeczne i zawodowe społeczności lokalnej.

Nasze potencjały i niedoskonałości oraz szanse stojące przed dąbrowskimi seniorami i seniorkami

OBSZAR: SENIOR ZAANGAŻOWANY SPOŁECZNIE I AKTYWNY ZAWODOWO			
działanie	sytuacja obecna	przeszkody w realizacji/wyzwania	rekomendacje
Zwiększenie udziału seniorów w konsultacjach społecznych i Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym (DBP), bądź innych formach partycypacji obywatelskiej	Brak przekazu bezpośredniego skierowanego do osób w wieku senioralnym	Dotarcie do wszystkich seniorów z informacjami – nie wszyscy seniorzy korzystają z nowoczesnych technologii oraz biorą aktywny udział w wydarzeniach organizowanych przez instytucje publiczne przez co nie ma możliwości dotarcia do nich z przekazem bezpośrednim	Włączenie członków Rady Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza w procesy partycypacji obywatelskiej
			Upowszechnianie informacji o konsultacjach i DBP wśród osób 60+
			Zakomunikowanie (uświadomienie) seniorom, że ich doświadczenie jest ważne dla kolejnych pokoleń
			Punkty konsultacyjne bądź skrzynki na uwagi w klubach seniora, świetlicach, filiach biblioteki na terenie miasta (również parafie)
Kampania społeczna poprawiająca wizerunek osób starszych i uświadamiająca	Brak lokalnych kampanii społecznych na temat ageizmu	Wysokie koszty organizacji kampanii społecznych	Działania na rzecz edukacji dla starości, do starości i przez starość

istotne kwestie społeczne związane ze starością		Przekonanie, że kampanie społeczne nic nie zmieniają, bo nie docierają do nikogo	Realizacja działań zmierzających do zwiększania spójności międzypokoleniowej
			Realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie stereotypom starości
	Dobrze funkcjonująca akcja promująca wartości międzypokoleniowe, trwałość więzi rodzinnych oraz szacunek do osób starszych związana z czczeniem 100 urodzin i jubileuszami długoletniego pożycia małżeńskiego		Kontynuowanie działań mających na celu uwydatnienie roli rodziny w kontekście starzenia się społeczeństwa (m.in. organizacja jubileuszy długoletniego pożycia małżeńskiego oraz 100 rocznicy urodzin mieszkank i mieszkańców)
Funkcjonowanie Rady Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza	Rada Seniorów funkcjonuje jako organ opiniotwórczo-doradczy	Organizacja działań wychodzących poza Radę Seniorów i poszczególne organizacje - tworzenie działań dla wszystkich seniorów żyjących w Dąbrowie Górniczej	Regularne spotkania z przedstawicielami Rady Seniorów w dzielnicach
			Szkolenia dla członków Rady Seniorów z zakresu kompetencji i oferty na rzecz seniorów
			Zaangażowanie Rady Seniorów w wydarzenia miejskie (możliwość promowania seniorów w mieście)
			Rada Seniorów powinna być

			świadoma odpowiedzialności społecznej
			Wymiana doświadczeń z innymi Radami Seniorów
Rozwój idei, miejsc i inicjatyw przyjaznych seniorom	Brak bazy miejsc przyjaznych seniorom	Brak postrzegania przez instytucje i organizacje seniorów jako klientów o szczególnych potrzebach	Organizacja programu miejsc przyjaznych seniorom
			Rozwijanie sieci kontaktów wśród przedsiębiorców i seniorów
			Rozpowszechnianie informacji wśród seniorów na temat miejsc już funkcjonujących
Kluby seniora prowadzone przez organizacje pozarządowe, instytucje publiczne oraz grupy nieformalne	Kluby seniora funkcjonują w mieście, ale nie w każdej dzielnicy	Koszty związane z funkcjonowaniem klubów seniora	Opłata za członkostwo jako warunek konieczny
			Organizacja klubów seniora ze zróżnicowaną ofertą (np. dla majsterkowiczów)
			Zwiększenie ilości klubów seniora i utworzenie klubów na terenach zielonych oraz funkcjonujących przy parafiach
Realizacja programu Karta Seniora	Karta Seniora cieszy się stałym zainteresowaniem wśród seniorów	Relatywnie mała w stosunku do możliwości Dąbrowy Górniczej liczba partnerów Karty	Promocja Kart Seniora na terenach zielonych np. przy okazji spotkań i wydarzeń kulturalnych
			Poszukiwanie nowych partnerów do Karty Seniora
			Konieczność ujednolicenia oraz wyeksponowania informacji dotyczącej

			realizowanych przez partnerów programu zniżek
Wolontariat seniorów i usługi wzajemne/ sąsiedzkie	Mało popularna idea, wpływ COVID 19 na ograniczenie kontaktów sąsiedzkich i zaufania	Wstyd seniorów przed prośbą o pomoc	Upowszechnienie pomocy sąsiedzkiej
			Zaangażowanie młodych w pomoc sąsiadom
			Stworzenie bazy wolontariuszy i podnoszenie ich kompetencji
			Zaangażowanie członków Rady Seniorów w tworzenie bazy wolontariuszy
Wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy	Senior na emeryturze jest wykluczony w tej sferze	Podejście młodego pokolenia do seniorów	Współpraca z Młodzieżową Radą Miasta, warsztaty seniorzy młodym – międzypokoleniowa wymiana doświadczeń
	Przejęcie na emeryturę nie musi oznaczać rezygnacji z życia zawodowego	Brak zdrowia i chęci oraz brak informacji, gdzie można znaleźć oferty pracy dla seniorów	<p>Promowanie zatrudniania seniorów (współpraca Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) z pracodawcami składającymi oferty pracy)</p> <p>-----</p> <p>Zachęcanie seniorów do podejmowania dodatkowego zatrudnienia oraz do prowadzenia nierejestrowanej działalności gospodarczej (pośrednictwo pracy prowadzone przez PUP, organizowanie targów pracy) oraz</p>

			usługa doradcy zawodowego ----- Zachęcanie seniorów do niezamykania działalności gospodarczej po przejściu na emeryturę
			Zaangażowanie i współpraca z Dąbrowskim Inkubatorem Przedsiębiorczości oraz Powiatowym Urzędem Pracy

OBSZAR: SENIOR ZDROWY I ZAOPIEKOWANY			
działanie	sytuacja obecna	przeszkody w realizacji/wyzwania	rekomendacje
Niwelowanie barier architektonicznych	Pomimo podejmowanych przez miasto działań zmierzających do zapewnienia powszechnego dostępu do instytucji publicznych osobom o specjalnych potrzebach istnieje dużo barier architektonicznych do zniwelowania	Środki finansowe niezbędne do zniwelowania barier architektonicznych oraz brak możliwości dostosowania niektórych obiektów/ budynków do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Większa uwaga przy realizacji nowych inwestycji (i przy remontach) na potrzeby osób starszych oraz osób ze specjalnymi potrzebami
			Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i z niepełnosprawnościami (barierki, poręcze, płaskie powierzchnie, niskie krawężniki)
			Propagowanie projektowania uniwersalnego

Wdrożenie i upowszechnienie nowoczesnych technologii w realizacji usług społecznych	Realizacja pilotażowych programów skierowanych do dąbrowskich seniorów	Brak zainteresowania ze strony seniorów nowymi technologiami - seniorzy preferują formę rozmowy, bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem	Konieczność przeprowadzania kompleksowych szkoleń w zakresie wdrażania nowych technologii zarówno dla osób realizujących programy, jak i z zakresu obsługi nowoczesnych technologii dla seniorów
		Środki finansowe niezbędne na wdrożenie nowoczesnych technologii w realizacji usług społecznych	
Bus dla seniora (transport dla seniora)	Znikoma wiedza na temat funkcjonowania busa dla seniora wśród mieszkańców miasta	Dostosowanie „rozkładu jazdy” do potrzeb seniorów oraz poszerzenie punktów transportowych	Upowszechnianie informacji o usłudze
	Zbyt mała liczba busów w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez seniorów		Zwiększenie ilości busów funkcjonujących w mieście bądź modyfikacja systemu realizacji w/w usługi
Funkcjonowanie sieci instytucji w obszarze wsparcia osób starszych	Dobra sieć wsparcia instytucjonalnego w formie dziennej i całodobowej na terenie miasta	Ograniczony dostęp osób starszych z tzw. terenów zielonych do wsparcia instytucjonalnego	Organizowanie usług sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania
	Rozwinięta sieć wsparcia instytucjonalnego w centrum miasta		Dalsze funkcjonowanie wsparcia instytucjonalnego w formie dziennej i całodobowej na terenie miasta
Tworzenie systemu wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych	Realizacja pilotażowych programów dotyczących wsparcia nieformalnych opiekunów	Środki finansowe niezbędne do realizacji działań	Kształcenie kadry asystentów opiekunów osób starszych
		Brak kadry niezbędnej do realizacji działań	Wolontariat – rozwój wolontariatu międzypokoleniowego

	niesamodzielnych osób starszych		
Realizacja działań zmierzających do wspierania zdrowego stylu życia	W mieście organizowane są spotkania/pogadanki na temat zdrowia	Zachęcenie seniorów do wprowadzenia zmian w dotychczasowym stylu życia	Zwiększenie częstotliwości prowadzonych działań
	Zagłębiowskie Centrum Onkologii Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej prowadzi kampanie informacyjne o zdrowym stylu życia		Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na potrzeby osób starszych w związku z ich rosnącą liczbą
Rozwój usług środowiskowych świadczonych w miejscu zamieszkania	Dobra oferta usług świadczonych w miejscu zamieszkania	Środki finansowe niezbędne do realizacji działań	Wolontariat – rozwój wolontariatu międzypokoleniowego
		Brak kadry niezbędnej do realizacji działań	Dalszy rozwój usług środowiskowych świadczonych w miejscu zamieszkania
Promocja zdrowia i profilaktyka chorób. Dostęp do diagnostyki	Bardzo długi czas oczekiwania na wizytę u lekarz specjalisty – sytuacja niezależna od samorządu	Brak kadry niezbędnej do realizacji działań	Współpraca Zagłębiowskiego Centrum Onkologicznego Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi na rzecz seniorów w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób
	Zagłębiowskie Centrum Onkologiczne Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej na bieżąco poprzez działania skierowane do mieszkańców oraz media społecznościowe promuje zdrowie i profilaktykę	Środki finansowe niezbędne do realizacji działań	
		Niska świadomość społeczna dotycząca profilaktyki	

Dbałość o bezpieczeństwo seniorów	Niewystarczająca ilość lokalnych kampanii społecznych na temat bezpiecznych zachowań	Brak zainteresowania ze strony seniorów rozwojem nowoczesnych technologii oraz udziałem w spotkaniach dotyczących bezpieczeństwa	Dbanie o przekazywanie informacji z zakresu bezpieczeństwa seniorów podczas wydarzeń z ich udziałem
	Brak poczucia dbałości o bezpieczeństwo	Brak świadomości dotyczącej swoich praw obywatelskich	Spotkania informacyjne i doszkalcające skierowane do seniorów organizowane przez straż miejską i policję
			Zapoznanie grupy docelowej z metodami działania sprawców
			Dotarcie z działaniami profilaktycznymi do maksymalnej liczby osób
			Zapoznanie adresatów działań ze specyfiką pracy policjantów oraz innych grup zawodowych, na które powołują się sprawcy oszustw

OBSZAR: SENIOR AKTYWNY W KULTURZE, SPORTIE I CZASIE WOLNYM			
działanie	sytuacja obecna	przeszkody w realizacji/wyzwania	rekomendacje
Działania zmierzające do stworzenia przestrzeni miejskiej wolnej od barier (informacyjnych, architektonicznych i komunikacyjnych)	Różny stopień dostosowania przestrzeni miejskiej do potrzeb osób starszych i ze specjalnymi potrzebami	Środki finansowe niezbędne do prowadzenia działań	Większa uwaga przy realizacji nowych inwestycji (i przy remontach) na potrzeby osób starszych oraz osób ze specjalnymi potrzebami
		Duża powierzchnia miasta – nie wszędzie znajdują się punkty, w których jest dostęp do informacji na temat oferty skierowanej do seniorów	Zwiększenie różnorodności kanałów przekazu wykorzystywanych przy kontakcie z seniorami
			Dbłość o dostęp do komunikacji publicznej wszystkich mieszkańców
Zwiększenie dostępności instytucji kultury dla osób starszych	Duża ilość przedsięwzięć realizowanych przez instytucje kultury skierowana do seniorów	Odległość instytucji kultury od miejsca zamieszkania seniora	Zastosowanie różnorodnych kanałów komunikacji dotyczących oferty instytucji kultury
	Brak dostatecznej świadomości seniorów o istnieniu bogatej (a często bezpłatnej bądź niskokosztowej) oferty skierowanej do seniorów	Brak nawyków uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych	Organizacja dni otwartych oraz wydarzeń plenerowych/sąsiedzkich, zachęcających do uczestnictwa seniorów w wydarzeniach organizowanych przez instytucje kultury
		Świadomość seniorów (często udział w wydarzeniach kulturalnych postrzegają jako ekskluzywny i drogi)	Stosowanie zniżek dla seniorów w przypadku wydarzeń realizowanych przez instytucje publiczne i podmioty społeczne
Promowanie aktywności sportowej i rekreacyjnej wśród osób starszych	Duża ilość przedsięwzięć skierowana do seniorów	Mentalność seniorów- brak motywacji, potrzeby ruchu	Dostęp do różnorodnej formy zajęć sportowo-rekreacyjnych blisko domu

i płynących z tego działania korzyści		(przekonanie, że tylko bierny wypoczynek przyniesie regenerację sił)	
		Myślenie stereotypowe na temat osób starszych: jako starych, zniedołężniałych, nieaktywnych, chorych, zmęczonych życiem ludzi	Wdrożenie platformy, zawierającej bazę zajęć sportowo-rekreacyjnych z wykorzystaniem dostępnej infrastruktury oraz zwiększenie różnorodności kanałów informacji dotyczących oferty sportowo – rekreacyjnej
		Bariery ekonomiczne	Kampania promująca aktywność wśród seniorów
		Poczucie wstydu, obawa przed ośmieszeniem, dezaprobatą publiczną (osoby starsze często uważają, że czegoś im nie wypada w pewnym wieku)	Organizacja przez instytucje miejskie i organizacje pozarządowe całorocznych aktywności dostosowanych do potrzeb i możliwości seniorów (np. nordic walking, joga, wycieczki piesze, zajęcia na basenach)
Diagnoza potrzeb i oczekiwań osób starszych w odniesieniu do oferty miejskiej	Brak dostatecznej świadomości seniorów o istnieniu bogatej (a często bezpłatnej bądź niskokosztowej) oferty skierowanej do seniorów	Wysokie koszty prowadzenia działań diagnostyczno-ewaluacyjnych	Prowadzenie ankiet podczas wydarzeń miejskich (badanie opinii, stopnia zadowolenia i potrzeb)
			Ewaluacja działań stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów

Kontekst

Co wiemy o osobach starszych w Dąbrowie Górniczej?

Nasz potencjał:

- ✓ funkcjonująca od 2014 r. Rada Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza
- ✓ dobrze funkcjonujące placówki wsparcia dziennego i całodobowego
- ✓ duża liczba klubów/stowarzyszeń i instytucji działających na rzecz seniorów
- ✓ bogata oferta spędzania czasu wolnego i wydarzeń o charakterze kulturalno-sportowym
- ✓ realizacja wielu programów skierowanych do seniorów (np. bus dla seniora, korpus wsparcia seniora, karta seniora)

Rada Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza

Rada składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Celem Rady jest zwiększanie zainteresowania i zaangażowania seniorów w sprawy lokalnej społeczności, w szczególności dotyczące rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb środowiska osób starszych oraz pobudzania ich aktywności.

Fundusz Inicjatyw Senioralnych

Fundusz Inicjatyw Senioralnych służy wypracowaniu, wyłonieniu oraz rekomendowaniu przez Radę Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza Prezydentowi Miasta projektów, które będą realizowane w kolejnym roku kalendarzowym z budżetu gminy.

Fundusz Inicjatyw Senioralnych ma na celu zwiększenie zaangażowania seniorów w rozwój społeczeństwa obywatelskiego miasta Dąbrowa Górnicza poprzez: rozwijanie procesów współdecydowania o wspólnocie lokalnej, podnoszenie udziału seniorów w życiu publicznym miasta, integrację międzypokoleniową.

Cel programu „Dąbrowski Senior 2030”

Celem programu jest wskazanie działań, które przyczynią się do stworzenia długofalowego i systemowego oddziaływania samorządu oraz innych podmiotów publicznych i niepublicznych na kształtowanie warunków prawnych, ekonomicznych oraz społecznych w celu tworzenia osobom starszym korzystnej dla nich sytuacji

życiowej, dostosowanej do zmieniających się wraz z wiekiem potrzeb społecznych, ekonomicznych oraz opieki i ochrony zdrowia w każdym okresie życia osoby w starszym wieku, jak również zapewnienie seniorkom i seniorom dostępu do oferty spędzania czasu wolnego oraz możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej.

Program nakreśla trendy i kierunki ogólne, które będą operacjonalizowane w razie potrzeb w dokumentach kierunkowych, obszarowych bądź branżowych przygotowywanych przez poszczególnych realizatorów przedsięwzięć.

Cele horyzontalne:

- Stworzenie warunków do aktywnego starzenia się społeczeństwa, umożliwiających wydłużanie okresu samodzielności i uwzględnianie w miejskich politykach publicznych podejścia międzypokoleniowego;
- Poprawa wizerunku osoby starszej oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat starości, w tym o naturalnych skutkach zmiany proporcji między generacjami;
- Realizacja spójnej polityki senioralnej przez wszystkie instytucje publiczne oraz partnerów społecznych przy wykorzystaniu istniejących zasobów organizacyjnych, kompetencyjnych oraz samopomocy.

Zasady

Co jest dla nas ważne i jak chcemy to osiągnąć?

Dąbrowa Górnicza potrzebuje seniorów aktywnych i zaangażowanych, działających na rzecz rozwoju wspólnoty, gotowych świadczyć usługi wsparcia na rzecz sąsiadów w wieku senioralnym, działać międzypokoleniowo, dzielić się swoimi kompetencjami i potrafiących wykorzystać swoje kwalifikacje.

Dąbrowa Górnicza potrzebuje seniorek i seniorów zaangażowanych społecznie, którym kompetencje obywatelskie umożliwiają pełne uczestnictwo w życiu obywatelskim, aby tak się jednak stało mieszkańcy i mieszkanki muszą odczuwać poczucie przynależności do społeczeństwa na różnych poziomach i mieć szacunek dla potrzeb i problemów innych. Dąbrowscy seniorzy mają możliwość angażowania się w życie społeczności lokalnej i kreowanie rzeczywistości społecznej poprzez liczne techniki pomagające w przeprowadzeniu procesów partycypacyjnych.

Senior zamieszkujący Dąbrowę Górniczą ma także możliwość uczestniczenia w życiu sportowo-rekreacyjnym oraz kulturalnym miasta. Aktywne spędzanie czasu wolnego umożliwia mu nie tylko bogata oferta instytucji miejskich i organizacji społecznych, lecz także dostępność architektoniczna i informacyjna.

Dąbrowski senior to osoba zdrowa i dbająca o swoje bezpieczeństwo, korzystająca z dostępnych programów profilaktycznych, a w razie konieczności – oferty instytucji wsparcia osób starszych i ich opiekunów.

Stawiamy miasto Dąbrowa Górnicza za miasto przyjazne osobom starszym i wykorzystujące ich potencjał

- ✓ Dostępność architektoniczna, cyfrowa oraz organizacyjna instytucji samorządowych i jednostek organizacyjnych gminy
- ✓ Rozwój różnorodnych środowiskowych form opieki dziennej dla osób starszych
- ✓ Dostępność usług zdrowotnych i opiekuńczych skierowanych do osób starszych i ich rodzin
- ✓ Kompleksowy system wsparcia niesamodzielnych osób starszych oraz ich opiekunów
- ✓ Nowe technologie w opiece nad osobami starszymi
- ✓ Srebrna gospodarka oraz sieć pomocy sąsiedzkiej
- ✓ Seniorzy aktywni społecznie, biorący udział w konsultacjach społecznych i innych procesach włączających w miasto

Partnerstwo

Kogo zapraszamy do współpracy?

- ✓ Dąbrowskie Forum Organizacji Pozarządowych
- ✓ Organizacje pozarządowe i pomioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ✓ Ciała opiniujące-doradcze
- ✓ Instytucje pomocy społecznej oraz rynku pracy
- ✓ Publiczne i niepubliczne placówki opieki zdrowotnej
- ✓ Instytucje kultury, sportu i rekreacji
- ✓ Policja i straż miejska

Plan

Na czym będziemy się konkretnie skupiać?

W latach 2023-2030 planujemy wdrażać działania w ramach trzech filarów

Senior zdrowy i zaopiekowany	Senior zaangażowany społecznie i aktywny zawodowo	Senior aktywny w kulturze, sporcie i czasie wolnym
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niwelowanie barier architektonicznych ✓ Wdrożenie i upowszechnienie nowoczesnych technologii w realizacji usług społecznych ✓ Bus dla seniora – realizacja usług transportowych dla seniorów ✓ Funkcjonowanie sieci instytucji w obszarze wsparcia osób starszych ✓ Realizacja działań zmierzających do wspierania zdrowego trybu życia ✓ Rozwój usług środowiskowych świadczonych w miejscu zamieszkania ✓ Promocja zdrowia i profilaktyka chorób, w tym: dostęp do diagnostyki ✓ Dbłość o bezpieczeństwo seniorów	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie udziału seniorów w konsultacjach społecznych oraz innych formach partycypacji obywatelskiej ✓ Prowadzenie kampanii społecznej poprawiającej wizerunek osób starszych i uświadamiających istotne kwestie związane ze starością ✓ Funkcjonowanie Rady Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza ✓ Rozwój idei miejsc i inicjatyw przyjaznych seniorom ✓ Funkcjonowanie klubów seniora prowadzonych przez ngo, instytucje i grupy nieformalne ✓ Dalszy rozwój programu Karta Seniora ✓ Wolontariat seniorów oraz usługi wzajemne i sąsiedzkie ✓ Wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego oraz rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Działania zmierzające do stworzenia przestrzeni miejskiej wolnej od barier (informacyjnych, architektonicznych i komunikacyjnych) ✓ Promowanie aktywności sportowej i rekreacyjnej wśród osób starszych ✓ Oferta kulturalna i sportowa skierowana do seniorów ✓ Diagnoza potrzeb i oczekiwań osób starszych w odniesieniu do oferty miejskiej

Wskaźniki

- ✓ Liczba funkcjonujących w mieście klubów / miejsc dla seniorów oferujących różnorodną ofertę spędzania czasu wolnego
- ✓ Liczba funkcjonujących w mieście miejsc - instytucji w obszarze wsparcia osób starszych
- ✓ Liczba wydanych Kart seniora
- ✓ Liczba przejazdów wykonanych w ramach programu bus dla seniora
- ✓ Liczba działań podjętych przez instytucje publiczne i pozarządowe ukierunkowanych na poprawę dostępności seniorów w zakresie stworzenia przestrzeni miejskiej wolnej od barier (informacyjnych, architektonicznych i komunikacyjnych)

Realizatorzy

Głównymi realizatorami Programu w imieniu Prezydenta Miasta są Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej, Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia, Wydział Marki Miasta, Kultury i Sportu, Wydział Rozwoju Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów, które w naturalny sposób pełnią rolę miejsca pierwszego kontaktu dla senierek i seniorów oraz instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych w Dąbrowie Górniczej. Specyfika określonych w Programie zagadnień wymaga jednak dookreślenia kolejnych podmiotów zaproszonych do współpracy przy realizacji Programu:

- Rada Miejska i jej komisje – w zakresie wytyczania polityki społecznej i finansowej gminy, nawiązywania merytorycznej współpracy z instytucjami, podmiotami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz seniorów.
- Wydziały/ Biura merytoryczne Urzędu Miejskiego oraz ich jednostki podległe – w zakresie bieżącej współpracy z seniorkami i seniorami, grupami nieformalnymi oraz podmiotami działającymi na rzecz środowiska senioralnego zgodnie z zapisami obowiązującego Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej.
- Biuro Rady Miejskiej – w zakresie kontaktów pomiędzy seniorami i seniorami oraz grupami nieformalnymi oraz podmiotami działającymi na rzecz środowiska senioralnego , a poszczególnymi komisjami stałymi Rady Miejskiej.
- Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione art. 3 ust. 3 Ustawy o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie – w zakresie realizacji zadań publicznych zleconych przez Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej oraz współpracy w ramach wskazanych w Programie trendów i wyzwań dotyczących senierek i seniorów w Dąbrowie Górniczej.

UZASADNIENIE
do projektu Uchwały Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej
w sprawie: przyjęcia Programu "Dąbrowki senior 2030"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), w związku z chęcią sprzyjania solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenia warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej, na podstawie rekomendacji Rady Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza, konieczne jest przyjęcie Programu „Dąbrowski Senior 2030”.

Program „Dąbrowski Senior 2030” wpisuje się w Strategię Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2030. Dokument zawiera diagnozę stanu otoczenia, wizję, cele i kierunki działań oraz wskaźniki. Dokument został opracowany w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez dąbrowskie seniorki i seniorów, podmioty publiczne działające na rzecz osób starszych oraz organizacje pozarządowe i grupy nieformalne prowadzące działania na rzecz srebrnego pokolenia. Program powstał w sposób umożliwiający w/w grupom osób i podmiotów realny wpływ na jego kształt. Przyjęta przy jego opracowaniu metodologia zawierała nie tylko serię spotkań warsztatowych (podczas których uczestniczki i uczestnicy pracowali nad mapą myśli seniora w roku 2030, określali zasoby i deficyty podmiotów działających na rzecz najstarszych mieszkańców miasta, definiowali wyzwania rozwojowe oraz najważniejsze przedsięwzięcia), lecz także analizę danych zastanych, pogłębioną diagnozę w zakresie oczekiwań co do zmian w polityce senioralnej w mieście oraz konsultacje z przedstawicielami ciał opiniująco-doradczych funkcjonujących w Dąbrowie Górniczej, organizacjami społecznymi i wreszcie – mieszkańcami i mieszkankami.

Program jest drogowskazem po działaniach, które miasto i jego partnerzy planują wdrożyć bądź udoskonalić do roku 2030, mówi o wyzwaniach i szansach jakie stoją przed naszą społecznością oraz oczekiwaniach i zagrożeniach, które mogą w sposób istotny wpłynąć na życie najstarszych mieszkańców. Co ważne – dokument nie ma wyłącznie charakteru strategicznego, lecz także wymiar praktyczny, w interdyscyplinarny sposób kreuje rzeczywistość.

Prezydent Miasta

Marcin Bazylak